

Studiehæfte

Det Kongelige Teater

Othello

Målgruppe: 8. - 10. klasse, Gymnasiet/HF

Indhold

En mavepuster fra Shakespeare	s. 3
Stærke følelser på spil	s. 5
Midt i en tilblivelsesproces	s. 6
Klikespillet	s. 8
Spørgsmål til efterbehandling	s. 9

Skolebilletter

Skolebilletter til 40 kr. kan bestilles til alle de spille-dage, der er markeret som skoleforestillinger.

Se www.kglteater.dk for datoer.

Der skal bestilles min. 10 billetter for at opnå skolerabat.

Skolebilletter kan bestilles via formularen på www.kglteater.dk

Skolerabatten omfatter: Børnehaver, fritidshjem, SFO'er, fritidsklubber, folkeskoler, ungdomsskoler, privat- og friskoler, gymnasier, HF-studier, handels-skoler og øvrige anerkendte ungdomsuddannelser.

U30

Ønsker I billetter til spille dage udenfor de udvalgte skoleforestillinger, kan der bestilles U30-billetter.

U30-billetter giver 65% rabat i forhold til løssalgs-prisen.

U30-billetter kan bestilles af alle under 30 år.

For hver 10 bestilte U30-billetter kan der bestilles 1 lærerbillet.

U30-billetter kan bestilles via www.kglteater.dk og www.billetnet.dk

Introduktion

Man kan miste så meget, og Othello mister alt! Kærligheden, fodfæstet... sig selv.

I årevis har han arbejdet hårdt på at passe ind og høre til, og med succes. Nu er han en del af Venedigs sociale elite, succesrig leder og ægtemand til byens it-girl. Men facaden krakelerer hurtigt og fatalt, da den forsmåede Jago begynder at lirke ved Othellos indre usikkerhed. Koreografen Louise Midjord og komponisten Zaki har skabt en nytolkning af Shakespeares klassiske stykke om kulturforskelle, jalousi og bedrag. En tragedie, der næsten synes mere aktuel i dag.

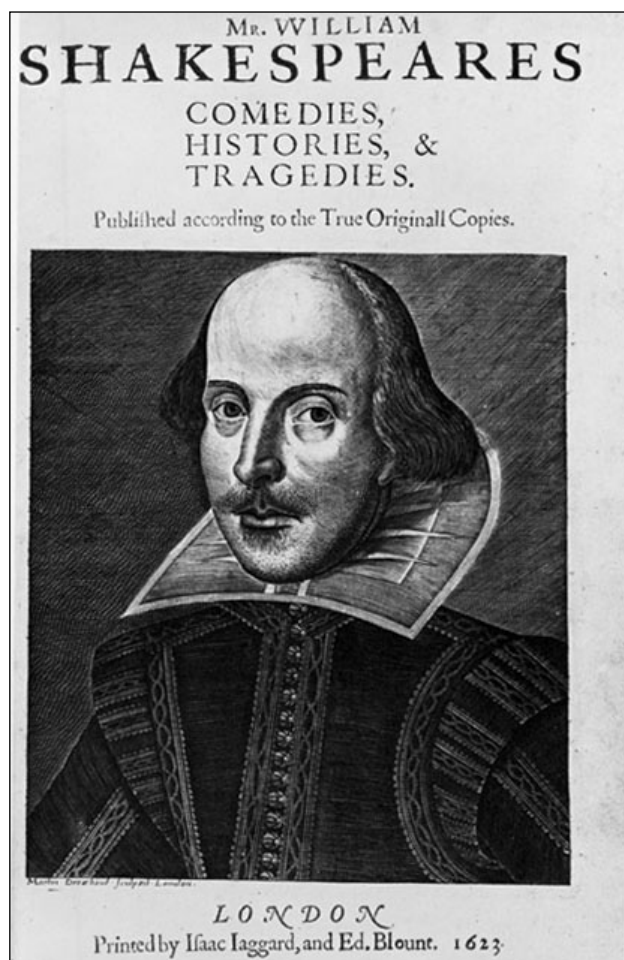
Dette undervisningsmateriale kan bruges som indgangsvinkel til et fagsamarbejde mellem blandt andet dansk, engelsk, samfundsfag, musik og drama, og det kan indgå både som forberedelse til forestillingen og som efterbehandling heraf.

God fornøjelse med forestillingen – her i hæftet såvel som i teatret!

En mavepuster fra Shakespeare - *Othello* dengang og nu

Kunne Shakespeare spå om fremtiden? Spørgsmålet kan være fristende, når man læser mange af forfatterens skuespil. Som for eksempel *Othello*. For selv om tragedien om *Othello* er over 400 år gammel, virker dens konflikter og problemer stadig uhyggeligt aktuelle. Men nej, William Shakespeare (1546-1616) spåede ikke om fremtiden i sine stykker. Svaret er langt mere simpelt, nemlig at han formåede at skrive om så basale menneskelige egenskaber, at det på tværs af tid, den dag i dag, kan ramme os lige i mellemgulvet.

Othello er blot et værk blandt mange i Shakespeares fantastiske produktion af skuespil og digte. Shakespeare var allerede i sin egen tid Londons mest respekterede skuespilforfatter, og hans skuespil blev allerede dengang spillet flittigt på byens scener. Og

Blankvers

Shakespeare skrev ofte på *blankvers*.

Blankvers kan også kaldes *jambisk pentameter*. Lad os her løfte sløret lidt for disse sprogtekniske betegnelser:

Navnet *blankvers* kommer fra engelsk.

Blank betyder her tomt, det vil sige uden rim, altså vers uden rim.

Lad os nu bryde betegnelsen *jambisk pentameter* op i lidt mindre dele:

Jambisk er betegnelsen for ord, der består af to stavelser, med først en tryk-svag og derefter en tryk-stærk stavelse. Eksempelvis er ordet *fordi* jambisk eller med andre ord en jambe.

Penta betyder fem.

Meter referer til, hvor mange jamber der indgår i hver linje

Et jambisk pentameter er altså en verselinje, der består af fem jamber.

Et eksempel på et blankvers i *Othello* er:

„It is the green-eyed monster which doth mock...“ (Jago, 3. akt, 3. scene)

det gør de stadig den dag i dag. Og nu kan publikum over hele verden nyde replikkerne fra Shakespeares hånd.

Nok synes temaerne i Shakespeares skuespil nutidige, men sproget hører helt klart en anden tid til – det virker på en gang dragende og svært. For vores moderne tunger kan det synes både underligt og knudret, at mange af replikkerne er på vers – ofte de såkaldte *blankvers*. Men på Shakespeares tid var digterne vant til at skrive på vers, og skuespil blev fremført i verseform. Desuden mestrede Shakespeare ordene på en så uovertruffen måde, at han flettede helt nye ord ind i sine vers. På den måde fik Shakespeare tilført det engelske sprog over 3000 nye ord.

Shakespeare skrev tragedien *Othello – maureren fra Venedig* omkring 1603. Ligesom det oftest gjorde sig gældende for Shakespeares skuespil, hentede han sin inspiration fra en anden forfatter, i dette tilfælde fra forfatteren Cinthios fortælling *Maureren fra Venedig* fra omkring 1565. Men Shakespeare gjorde som sædvanlig historien til sin egen. Og personerne og plottet fik tilført dybde og finesse.

Hvor kom så historien om den fremmede, mørke mand fra? Berøringen med andre folkefærd var dengang helt anderledes end i dag. På trods af den spirende engelske imperialisme havde de fleste London-borgere aldrig set en person, som var mørk i huden. Historien om den mørke mand, maureren, der forsøger at passe ind i samfundet, har højst sandsynligt rod i datidens Osmanniske rige. Det Osmanniske rige, der siden hen blev til Tyrkiet, oplevede en storhedstid i Shakespeares dage. På dette tidspunkt dækkede riget store dele af det østlige Middelhavs-område, bl.a. Grækenland, Tyrkiet og store dele af Nordafrika.

At Shakespeare kastede sig over historien om maureren Othello, var derfor nok ikke så meget en reaktion på et samfund fyldt med racisme og kulturforskelle. Men ved at gøre Othello til en maurer gjorde Shakespeare forskellene helt synlige: Han er en mørk mand blandt hvide – han skiller sig ud. Det er måske i højere grad blot en tydeliggørelse af det at skille sig ud fra gruppen. Det er en skildring af det basale menneskelige behov for at høre til og passe ind.

Følelsen og behovet for at høre til og passe ind er mindst lige så vigtigt i dag, og det både på et menneskeligt og samfundsmæssigt plan. Vi har alle et behov for at passe ind. Spørgsmålene: „Hvem er jeg?” og „Hvor hører jeg til?” er måske ligefrem endnu mere påtrængende i dag end dengang. Lige meget hvad kan vi ikke gøre andet end at tage imod denne mavepuster fra Shakespeare.

Kilder:

www.bardweb.net
shakespeare.mit.edu

Tragediens hovedpersoner

Othello: Othello er en succesfuld general i Venedigs hær. Han har skabt sig selv en stærk position i samfundet og er respekteret af byens hertug. Han er gift med den smukke Desdemona. Han kæmper på alle måder for at passe ind, men alligevel er han anderledes. Han kommer fra en fremmed kultur og er mørk i huden, en maurer. Langsomt begynder hans egen usikkerhed og rådgiveren Jagos intriger at overtage hans fornuft.

Desdemona: Desdemona er datter af Venedigs rigeste mand, Senator Brabantio. Hun har i hemmelighed forelsket sig i den erfarne Othello. Imod sin fars vilje har hun giftet sig med ham. Hendes kærlighed til Othello forbliver stærk til det sidste.

Cassio: Cassio er en ung og principfast soldat, som netop ved tragediens start er blevet udnævnt af Othello til løjtnant. Han er loyal mod Othello, og da han ved et slagsmål mister Othellos respekt og sin titel, vil han gøre alt, hvad der står i hans magt, for at vinde Othellos respekt tilbage.

Jago: Jago er Othellos nærmeste rådgiver og bannerfører. Han har i mange år kæmpet i hæren trofast ved Othellos side. Da Othello udnævner den unge Cassio til sin løjtnant, føler Jago sig snydt. Den titel skulle have været hans. For at opnå sin „fortjente“ titel skaber Jago et net af intriger og løgne omkring Othello, Desdemona og Cassio.

Stærke følelser på spil

Had, jalousi, usikkerhed, mistillid. Der er stærke følelser på spil i Shakespeares tragedie om Othello. Og de bryder ud i lys lue i tragediens dramatiske afslutning med mord og selvmord. Alle disse negative følelser og hændelser næres basalt set af to ting: Jagos had til Othello og Othellos egen indre usikkerhed.

Jago hader først og fremmest Othello, fordi Othello ikke udnævnte Jago, men i stedet Cassio til sin officer. Men der synes næsten at være endnu mere bag, endnu mere der nærer Jagos had til Othello. Selv da Jago tror, at Cassio er død, fortsætter han sine intriger. Han bliver ved med at skubbe og lirke til Othellos voksende jalousi og mistillid til hans elskede Desdemona. Hvorfor er Jagos had til Othello så stort? Det er svært at svare på, for Shakespeare viser aldrig tilbage til kilden for dette had. Man kan kun gætte.

Othello fremstår fra tragediens begyndelse som en selvsikker mand. Han er sikker på sin position i Venedig og sikker på sit forhold til Desdemona. Han har opnået en betroet post i samfundet, men i krogene og bag hans ryg fornemmer man alligevel en misbilligelse af *maureren*, som han ofte kaldes. På overfladen lader dette ikke til at påvirke Othello, men lige bag facaden lurer usikkerheden. Da Jago begynder at prikke til den, ved at stille spørgsmål til Desdemonas troskab og kærlighed, smuldrer Othellos selvsikkerhed. Jalousien og vreden overtager efterhånden styringen fra hans fornuft. Og der skal overraskende få falske beviser til for at overbevise Othello om hans elskedes utroskab.

Lad os dykke lidt dybere ned i de oprindelige replikker fra Shakespeares tragedie. Lad os se, hvordan mistilliden og jalousien langsomt sniger sig ind på Othello.

Manuskripterne til Shakespeares skuespil er tilgængelige på bl.a.: shakespeare.mit.edu

Læs evt. afsnittene på dansk i f.eks.: Shakespeare, William: *Samlede skuespil*; oversat af Edvard Lembecke. Bearbejdet udg. fra Haases Forlag, 1984

1. akt, 1. scene

Jago: „O, sir, content you; I follow him to serve my turn upon him ...“

- Læs Jagos replik igennem.
- Hvad fortæller Jago her om sit forhold til Othello?

1. akt, 1. scene

Jago: „Awake! what, ho, Brabantio! thieves! thieves! thieves! ...“

til

Jago: „Awake the snorting citizens with the bell, Or else the devil will make a grandsire of you: Arise, I say...“

- I dette afsnit forsøger Jago at opildne Brabantio, Desdemonas far, til at reagere på Othellos forhold til Desdemona.
- Hvilke elementer trækker Jago frem i sit forsøg på at skabe vrede hos Brabantio?

1. akt, 2. scene

Othello: „Let him do his spite: My services which I have done the signiory ...“

til

Othello: „Not I I must be found: My parts, my title and my perfect sou; Shall manifest me rightly. Is it they?...“

- Hvordan fremstår Othello i dette afsnit?
- Hvordan fremstår hans tro på omgivelserne?

3. akt, 3. scene

Jago: „O, beware, my lord, of jealousy; It is the green-eyed monster which doth mock ...“

til

Othello: „Why did I marry? This honest creature doubtless; Sees and knows more, much more, than he unfolds ...“

- Hvordan optræder Jago i dette afsnit?
- Hvordan får han efterhånden Othello til at tro på påstanden om Desdemonas utroskab?
- Hvordan skifter Othellos tro på sig selv og hans forhold til Desdemona i dette afsnit?

Midt i en tilblivelsesproces - interview med koreograf Louise Midjord

Af Ulla Hahn Ranmar, Skoletjenesten

Midt imellem prøvearbejde og forberedelser har jeg sat danser og koreograf Louise Midjord stævne for at høre om hendes arbejde med forestillingen Othello på Det Kongelige Teater. I en helt ny forestilling har blandt andre Louise Midjord og komponisten Zaki skabt deres version af tragedien og dermed også sat helt nye vinkler på historien. Vi mødes i gangene bag teatrets gamle scene, hvor det summer af liv og aktiviteter. Her kan man næsten fornemme den tilblivelsesproces, som danseforestillingen Othello er lige midt i.

Hvorfor blev det Othello?

Louise Midjord: Teatret havde i samarbejde med Zaki besluttet at lave en ungdomsforestilling omkring *Othello*. Så spurgte de mig, om jeg havde lyst til at lave koreografien. Jeg syntes, det lød vildt spændende, så jeg sagde selvfølgelig ja. *Othello* er jo bare en af rigtig mange gode gamle klassikere, som man kunne vælge. Men jeg var med på idéen med det samme, for det her er en historie, som jeg kan mærke og leve mig ind i. Noget, der kunne handle om os, nu. For mig er det måske ikke så meget alt det om integration og så videre i historien, der er vigtigt, men det helt menneskelige. At føle, at man ikke er en del af den gruppe, som man gerne vil være en del af. Om det så er pga. klasseforskelle eller kulturforskelle. Det er mere det dårlige selvværd, som man får ved hele tiden at prøve at være en del af en gruppe, som man egentlig ikke rigtig hører til. Om det så er, fordi man er den tykke pige i klassen, eller fordi ens far er fra Iran.

Men det er kun et syn – mit syn – på *Othello*. Jeg kan godt lide at lave ting, som man har lov at fortolke på forskellig måde. At kunstneren ikke nødvendigvis skal tage stilling, men at publikum også selv skal tolke og tage stilling i løbet af forestillingen.

Hvordan er forestillingen blevet til?

Zaki (komponist) og Nicolaj (scenograf) og Camilla (dramaturg) og jeg selv sad sammen i tre dage, hvor vi bare snakkede historien igennem og læste forskellige passager igennem fra stykket. Vi snakkede

om alle mulige forskellige vinkler på karaktererne og så videre; og om, hvilke scener man kan forklare med dans. Langsomt begyndte Camilla og jeg så at skrive om på tingene: Hvad skulle helt sikkert med, og hvad kunne vi undvære? På den måde fandt vi efterhånden ud af, hvad vores historie skulle være. Vi valgte også at bruge nogle af Jagos monologer. Både fordi teksten er super fed, og for at hjælpe med at forklare nogle af disse ting omkring plottet, som kan være svære at gøre klare i dans.

Derefter gik Zaki i gang med musikken. Og jeg tog ud til hans studie for at lytte, når han havde lavet noget nyt. Derude har vi siddet sammen og lavet en meget præcis liste omkring stemningsskift, og hvordan musikken skal udvikle sig, en slags drejebog. Alt dette er sket, før jeg begynder at lave trin. Også scenografien er på plads, før jeg går i gang.

For et par måneder siden er jeg så startet alene i studierne med at danse rundt og begynde at forberede trinene til danserne. Jeg danser jo bare rundt, og så skriver jeg en masse sedler. Men det er ret

svært at skrive det ned. For et par dage efter kan jeg slet ikke tyde mine egne noter. Derfor laver jeg kun nogle små sekvenser. Når jeg så får danserne, har vi noget at starte med – et udgangspunkt, som det så udvikler sig ud fra. Det er meget sjovere at have danserne og arbejde med dem. Så de er også med i processen og kan komme med idéer. Bare det at man kan se dem, i stedet for at stå og se på sig selv i spejlet. Og det er svært at forestille sig en masse løft, som så slet ikke fungerer i virkeligheden.

Hvor er I så henne i processen lige nu?

Vi er lige ved at starte. På tirsdag kommer danserne på, og så starter vi med den første prøve. Jeg har jo gået ventet og vil bare rigtig gerne i gang. Så nu står jeg og tripper og venter på næste uge, hvor jeg kan få nogle kroppe at arbejde med.

I har flyttet handlingen op til i dag. Hvorfor?

Til at starte med syntes vi faktisk, at det med tiden var lidt irriterende eller ligegyldigt, for historien kunne jo foregå når som helst. Det er meget grundlæggende menneskelige følelser, det handler om. Vi endte med at vælge nutiden, fordi det meget er det udtryk, som musikken og min koreografi har. Og måske bliver det på den måde også nemmere at forholde sig til for publikum. Det er jo en fremmed kunstart for mange af dem, der skal se det, så på den måde bliver der mere, man kan genkende.

Kommer man så ligefrem til at se danserne lave hip-hop-moves på scenen?

Både ja og nej. Marvin, der danser Othello, er jo hip-hop-danser. Men det er jo mig, der koreograferer, og jeg er ikke hiphop-koreograf. Så det bliver forhåbentlig en blanding. Der er ikke tåspidssko eller noget – men et mere moderne udtryk.

Hvad er I dine øjne det, der sætter tragedien i gang for Othello?

Vi har talt meget om det, at han prøver så meget. Han prøver så meget at være hvid og passe ind i denne her verden og kultur, som ikke er hans egen. Han glemmer sig selv så meget, at han også har

svært ved at tro på Desdemonas kærlighed – fordi han ikke elsker sig selv. Det lyder meget banalt, og det er det jo også. Othello sætter ikke pris på de ting i sig selv, som hun elsker, og derfor har han svært ved at tro på hende. Og når der så bliver prikket til den, er han straks klar til at tro på det onde i hende eller at hun har forkerte hensigter.

Hvad med Jago? Hvor vigtig er han så i tragedien?

Det er jo svært, og vi har snakket meget om ham. For hvor ond er han, og hvorfor er han det? Der er jo mange ting, som kan være hans drivkraft: Jalousien i forhold til Othello og Desdemonas kærlighed, imens han selv går og er lidt træt af sin egen kone. Cassio bliver forfremmet, hvor han selv bliver overset. Og Othello, som er mere end ham, selv om han bare er en murer. Det er alt sammen også bare mindreværd, ligesom for Othello. Det er egentlig, bare lidt twistet, jalousien og mindreværdet hos dem alle sammen, der skaber tragedien.

Hvordan håber du, at publikum kommer til at opleve forestillingen?

For mig har Othellos karakter rigtig meget til fælles med, hvordan man som ung har et enormt behov for at høre til og have en eller anden identitet i en gruppe. Og måske glemmer man lidt, hvem man rigtig er, fordi man har det her behov for at passe ind. Jeg håber, at man måske kan forholde sig til forestillingen ud fra der, hvor man selv er, og hvilke problemer man selv har.

Det, som ofte kan ærgre mig omkring folks opfattelse af dans, er, at de tror, det er meget svært. At man skal vide meget om det for at kunne forstå det. Der håber jeg jo, at de vil blive overraskede. For jeg synes jo netop, at det fede ved dans er, at den er umiddelbar. Dans er en meget direkte oplevelse.

Så ringer klokkerne for næste prøve, og Louise må tilbage til den travle hverdag. For hun er ikke bare koreograf, men også danser, og i prøvesalene venter arbejdet med en af de andre forestillinger, som hun selv medvirker i på scenen i denne sæson.

Klike-spillet

Hvordan er det egentlig, når man kommer udefra? Når man ikke kender gruppens regler indefra? Kan man overhovedet være med i spillet? Det kan være svært, når man er ny i klassen og gerne vil være med i gruppen eller kliquen. For at være med i kliquen må man kende de regler og normer, som er i kliquen. Man må på en eller anden måde integrere sig.

Det er altid svært at være ny eller anderledes. Ny eller anderledes i klassen, ny på fodboldholdet, ny på jobbet eller måske anderledes i samfundet. Når man kommer udefra, kan de regler, der findes i en klasse, et fællesskab eller et samfund, synes både fremmede og uoverskuelige. Nogle regler kan være nedskrevne og tydelige. Men mange regler er skjulte og bliver taget som en selvfølge af dem, der allerede kender dem. Det kan skabe både forvirring, frustration og mange andre negative følelser for alle parter.

I dette spil skal klassen deles i grupper med 5 personer i hver. Hver gruppe skal spille deres eget Klike-spil. Hver gruppe deles igen op i hold med to på hver. Hold 1 er dem, der allerede er inde; dem, der allerede kender til reglerne. Hold 2 er dem, der kommer udefra; dem, som ikke kender reglerne. Den sidste person skal fungere som observatør. Observatøren skal sørge for, at reglerne bliver overholdt, og samtidigt observere, hvordan spillerne agerer i forhold til hinanden.

Herefter skal det ene hold, hold 1, læse reglerne igennem. Det er vigtigt, at det kun er dette hold, der læser reglerne. Når hold 1 har forstået reglerne, kan spillet gå i gang. Hold 1 begynder. Først slår hold 1 med de to første terninger, derefter den sidste alene. (Hvis I har svært ved selv at huske reglerne, må I gerne kigge på arket med reglerne, som observatøren holder. Men husk, at I ikke må vise det til det andet hold.)

Herefter går turen over til hold 2. Under spillet må I ikke fortælle hold 2 reglerne, kun fortælle dem,

når de gør noget forkert. Sig f.eks. blot: ”Det er forkert”, og ryk derefter deres brik væk fra pladen igen. Hvem får først placeret alle deres brikker på pladen, og hvordan påvirker spillet deltagerne på vej imod målet?

(Spil evt. et spil mere, hvor hold 2 denne gang kender reglerne for udfaldet af den tredje terning.)

Til spillet skal hver gruppe bruge:

3 terninger
18 brikker (9 brikker til hvert hold – I kan evt. bruge mønter)
Spilleplade
Reglerne samt spillepladen kan hentes på www.skoletjenesten.dk/sider/Undervisningsmateriale/Film-Musik-Teater-Dans/det_kongelige_teater.html

Spørgsmål efter spillet

- Hvordan oplevede observatøren spillet? Hvilke ting fangede opmærksomheden?
- Hvordan oplevede de, der kom udefra, spillet? Hvordan var det at komme ind i spillet uden at kende spillets regler? Blev reglerne efterhånden tydeligere? Hvordan reagerede I på dem, der allerede kendte reglerne i spillet?
- Hvordan var det for dem, der allerede kendte reglerne? Hvordan reagerede I på dem, der ikke kendte og spillede efter reglerne?
- Spil evt. afslutningsvis et spil, hvor begge hold kender reglerne. Hvordan var det for hold 2 lige pludselig at kende reglerne i spillet?
- At integrere sig i en ny klasse, en ny klike eller et helt nyt land kan være både svært og skræmmende. Find hver især tre ord eller begreber, som er vigtige i denne proces.